

RUSYA FEDERASYONU

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan

İlknur İNAL

Uluslararası İlişkiler Uzmanı

2018

İÇİNDEKİLER	SAYFA NO:
İçindekiler.....	2
Tablolar.....	3
1. GENEL BİLGİLER.....	4
1.1. Coğrafi Konum.....	4
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	5
1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
2.1. Ekonomik Yapı.....	7
2.2. Ekonomi Politikaları.....	7
2.3. Tarım.....	8
2.4. Sanayi.....	8
2.5. Hizmetler.....	9
2.5.1. Bankacılık.....	9
2.5.2. Turizm.....	9
3. DIŞ TİCARET.....	11
3.1. Rusya Federasyonu'nun Dış Ticareti.....	11
3.2. Rusya Federasyonu'nun İthalatında Başlıca Ürünler.....	12
3.3. Rusya Federasyonu'nun İhracatında Başlıca Ürünler.....	13
4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET.....	14
4.1. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İthalat.....	14
4.2. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İhracat.....	14
4.3. Rusya Federasyonu'nun Dış Ticaret Politikası.....	15
4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	15
4.4.1. Gümrük Vergileri.....	15
4.4.2. Katma Değer Vergisi.....	16
4.4.3. Tarife Dışı Engeller.....	16
5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER.....	17
5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı.....	17
5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler).....	18
5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı.....	18
6. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	19
6.1. Türkiye – Rusya Federasyonu Dış Ticaret Göstergeleri.....	19
6.2. Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na İhracatında Başlıca Ürünler.....	19
6.3. Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan İthalatında Başlıca Ürünler.....	20
6.4. Çerkezköy'den Rusya Federasyonu'na İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler..	21
6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller.....	22
6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar.....	23
6.6.1. Türk Menşeli Ürünler.....	23
6.6.2. Et İthalatı.....	24
6.6.3. Referans Fiyat Uygulaması.....	24
6.6.4. Taşıma ve Ulaştırımda Yaşanan Sorunlar.....	24
6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları.....	24

Tablolar

Tablo No:	Konu	Sayfa No
Tablo 1	Rusya Federasyonu'nun Yıllara Göre İşsizlik Oranları	6
Tablo 2	GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı	7
Tablo 3	Rusya Federasyonu'nun Dış Ticareti	11
Tablo 4	Rusya Federasyonu'nun İthalatında Başlıca Ürünler	12
Tablo 5	Rusya Federasyonu'nun İhracatında Başlıca Ürünler	13
Tablo 6	Rusya Federasyonu'nun Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalatı	14
Tablo 7	Rusya Federasyonu'nun Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracatı	14
Tablo 8	Türkiye – Rusya Federasyonu Dış Ticaret Göstergeleri	19
Tablo 9	Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na İhracatında Başlıca Ürünler	19
Tablo 10	Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan İthalatında Başlıca Ürünler	20
Tablo 11	Çerkezköy'den Rusya Federasyonu'na İhraç Edilebilecek Ürünler	21
Tablo 12	İkili Anlaşma ve Protokoller	22

1.GENEL BİLGİLER

Ülkenin Adı: Rusya Federasyonu

Başkent: Moskova

Nüfus: 147 milyon (2017)

Yüzölçümü: 17.075.400 km²

Devlet Başkanı: Vladimir Putin

Başbakan: Dmitriy Medvedev

Dışişleri Bakanı: Sergey Lavrov

GSYİH: 1,562 milyar \$ (2017, EIU, Tahmini)

Para Birimi: Ruble / 1 Dolar: 62.2 Ruble (Haziran 2018)

Konuşulan Diller: Rusça (Federal birimlerde 27 diğer dil de resmi statüdedir)

Etnik Yapı: Rus (%77,7), Tatar (%3,7), Ukrain (%1,4), Başkurt (%1,1), Çuvaş (%1), Çeçen (%1), diğer (%10,2)

Önemli Siyasi Partiler: Birleşik Rusya Partisi, Komünist Parti, Liberal Demokratik Parti, Adil Rusya Partisi

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar: Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İş birliği Teşkilatı, Dünya Ticaret Örgütü, Avrasya Ekonomik Birliği, Bağımsız Devletler Topluluğu, Şanghay İşbirliği Örgütü, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

1.1 Coğrafi Konum

17 milyon kilometrekareyi aşan alanı ile dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülkeyle sınır komşusudur. Bu ülkeler ve sınır uzunlukları şöyledir: Azerbaycan 284 km, Beyaz Rusya 959 km, Çin (güneydoğu) 3 605 km, Çin (güney) 40 km, Estonya 290 km, Finlandiya 1 313 km, Gürcistan 723 km, Kazakistan 6 846 km, Kuzey Kore 17,5 km, Letonya 292 km, Litvanya (Kaliningrad Oblast) 227 km, Moğolistan 3 441 km, Norveç 196 km, Polonya (Kaliningrad Oblast) 432 km, Ukrayna 1 576 km. Ülkedeki Ural dağlarının batısında bulunan alan Avrupa kıtası içinde sayılmaktadır. (Kaynak: RUSYA'NIN GENEL EKONOMİK DURUMU VE TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ, T.C. MOSKOVA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ 2017 RAPORU)

Rusya Federasyonu topraklarının dörtte üçü düz ovalıktır. Orta Sibirya ve Uzak Doğuda sıradağlar bulunmaktadır. Doğu Avrupa düzlüğü Urallar'a, Batı Sibirya düzlüğü Altay Dağları'na kadar devam etmektedir. Hazar kıyılarında ise, çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir.

Ülke geneli itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alan Rusya, Karadeniz kıyılarında görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C'ye vardığı Güney Sibirya'daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağine sahiptir. Ülkenin kuzeyi Arktik kuşağında bulunurken, güneyde Karadeniz kıyılarında subtropikal iklim özellikleri görülmektedir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altındayken, Rusya'nın uzak doğusu muson yağmurları nedeniyle yıllık 1 000 mm yağış almaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

İki parlamentolu bir başkanlık sistemi ile yönetilen Rusya Federasyonu çeşitli federal yapılardan oluşmaktadır. Bu federal yapılar hukuki açıdan eşit birimler sayılmakta olup, aşağıdaki gibi sıralanabilir: 21 Cumhuriyet (ya da Federe Cumhuriyet), 46 Oblast (Rusya'nın bölgeleri; il), 9 Kray (büyük il), 2 Federal kent yönetimi (Moskova ve St. Petersburg), 1 Özerk Oblast (özerk il/Yahudi Özerk Oblastı), 4 Özerk Okrug (küçük özerk il). Bütün bu federal birimler 9 büyük Federal Okrug (çevre) birimi içine alınıp, bu yerlere bağlanmışlardır. Rusya Federasyonu'na bağlı 21 cumhuriyetin her birinin kendi ayrı anayasası ve devlet başkanı (President) vardır. Bu anayasaların Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olması ve onunla çelişmemesi gerekmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Ülkeyi Devlet Başkanı yönetir. Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclis'in alt kanadı) ve Federasyon Kurulu'ndan (Federal Meclis'in üst kanadı) oluşan Federal Meclis'e aittir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

1.3. Nüfus ve İş Gücü Yapısı

Rusya, nüfusundaki sürekli düşüş nedeni ile ciddi bir nüfus sorunu ile karşı karşıyadır. Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından bu yana nüfusun yaklaşık 4 milyonu ülke dışında çıkmıştır. 2002-2006 yılları arasında nüfusta yıllık ortalama %0,5 oranında daralma gerçekleşmiştir. Dünya Bankası tarafından 2005 yılında yayınlanan bir çalışmaya göre nüfustaki bu azalma bu oranda devam ettiği takdirde, 2050 yılı itibarı ile ülke nüfusunun %30 üzerinde azalacağı tahmin edilmektedir. Birleşmiş Milletler'in ülke nüfusuna yönelik öngörülleri çok daha karamsardır. 146,5 milyon olan ülke nüfusunun BM çalışmalarına göre 2050 yılına doğru 112 milyona gerilemesi beklenmektedir. (Kaynak: RUSYA'NIN GENEL EKONOMİK DURUMU VE TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ, T.C. MOSKOVA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ 2017 RAPORU)

Nüfustaki düşüş, geçiş sürecinin yarattığı olumsuz etkilerle artsa da yalnızca bir komünizm sonrası dönem olgusu değildir. Ölüm oranları 1960'larda 11-20 yaş grubu haricindeki tüm yaş gruplarında yükselme eğilimi göstermeye başlamıştır. Ölüm oranlarındaki bu negatif eğilim 1990'larda daha da belirgin hale gelmiştir. 1990'lı yıllarda ölüm oranları ve yeni doğan ölümleri hızla artmıştır. Ölüm oranlarındaki söz konusu yükseliş çevresel faktörlerdeki olumsuzluklar, kötü yaşam koşulları ve sağlık sistemindeki bozulmadan kaynaklanmıştır. Alkol ve sigaranın fazla tüketimi ve kötü beslenme özellikle erkekler arasında kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümlerde ciddi artışa neden olmuştur.

Sonuç olarak Rus kadınının ortalama yaşam süresi Rus erkeğinden çok daha uzun hale gelmiştir. Ortalama yaşam süresinin erkeklerde 64,7, kadınlarda 76,6 olduğu tahmin edilmektedir. Rus hükümeti nüfusla ilgili sorunları önemli bir tehdit olarak değerlendirmektedir; bununla birlikte soruna kısa vadede kalıcı bir çözüm bulunması, ardında yatan derin sosyal sorunlar nedeni ile oldukça zor görünmektedir. (Kaynak: RUSYA’NIN GENEL EKONOMİK DURUMU VE TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ, T.C. MOSKOVA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ 2017 RAPORU)

Tablo 1: Rusya’nın Yıllara Göre İşsizlik Oranları

YILLAR	İş Gücü (bin kişi)	İşsizlik Oranları (%)
2014	3.889	22.7 %
2015	4.264	23.5 %
2016	4.243	21.1%

Kaynak: Russian Federation – Federal State Statistic Service

2.GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik yapı

Tablo 2: GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı (bin \$)

SEKTÖRLER	2017
Hizmetler	19
Sanayi	176
Tarım	58
Diğer	1.211
Toplam	1.465

Kaynak: IMF

Rusya Federasyonu, büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip dünyadaki belli başlı ülkelerden biri konumundadır. Rusya'nın sahip olduğu zengin doğal kaynak rezervleri ülke için büyük bir şans olmakla beraber ülke ekonomisi açısından bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Son 10 yıllık süreçte yüksek düzeyde seyreden petrol fiyatları ve elverişli ticaret hadlerinin ülkenin son yıllarda sağladığı güçlü büyümenin itici gücü olduğu düşünülmektedir. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar uzun vadeli büyüme ve ekonomideki doğal kaynaklara bağımlılık arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedeni "Hollanda Sendromu" olarak adlandırılan durumdur. Aşırı değerlendirilmiş döviz kuru doğal kaynak dışı sektörlerde büyümeyi olumsuz etkilemektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Sovyet döneminde uygulanan merkezi planlama nedeniyle tüketim malları ve hizmet sektörlerinin göz ardı edilmesi söz konusu sektörlerin 1990'lı yıllar boyunca önemli büyüme göstermesine neden olmuştur. Resmi verilere göre hizmet sektörünün GSYİH'daki payı 1990'larda %36'nın altında iken, 1995'ten bu yana %55 ve %60 arasında olmuştur. Bununla birlikte hizmet ve sanayi sektörü verileri transfer fiyatlandırması uygulamaları nedeni ile gerçekleri tam olarak yansıtmamaktadır. Transfer fiyatlandırması ülkedeki petrol şirketlerinin düşük vergi uygulaması olan bölgelerde tamamı kendilerine ait olmak üzere kurdukları şubelerine ucuz fiyatlardan satış yaptıkları yaygın bir uygulamadır. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren bir ticari kuruluş olarak kaydettirilen bu şubeler, petrol ya da gazı pazar fiyatlarından satmakta ve büyük kar elde etmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Sanayi Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğer kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır. Tomsk ve Novosibirsk gibi daha küçük kentler Sovyet rejimi tarafından yaratılan sanayi merkezleridir. Sibiry ve ülkenin en doğusundaki bölgeler hala sanayileşmemiş durumdadır. Bu bölgeler ham madde ve enerji üssü konumundadır. Sovyet planlamacıların ölçek ekonomisinin faydalarından yararlanmak üzere yürüttükleri politikalar neticesinde bir büyük işletme ya da bir grup işletme belirli bir kentin ya da bölgenin tüm yerel ekonomisinin temelini oluşturmuştur. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

2.2. Ekonomi Politikaları

Rusya, komünizm sonrası dönemde ekonomik anlamda ciddi bir çöküntü ile karşı karşıya kalmıştır. Reel GSYİH 1991 yılında yaklaşık %12 oranında gerilemiş, bütçe açığı GSYİH'nin %26'sına kadar çıkmıştır. Komünist ekonominin çökmesi ile birlikte enflasyon üç haneli rakamlara yükselmiştir. Bu çöküntünün altında belli başlı yapısal sorunlar bulunmaktadır:

- Eski Doğu Avrupa pazarlarının Doğu Bloku'nun dağılması ile birlikte çözülmesi ve bunun sonucunda arz zincirinin bozulması.
- Mali yardımların kesilmesi nedeni ile tarım sektöründe ortaya çıkan kriz,
- Kumanda ekonomisi kurallarının, pazar ekonomisi kuralları uygulanmaya başlanmadan terk edilmesi v.b.

1992 yılında pazar ekonomisinin mümkün olduğunca hızla inşa edilebilmesi için bir ekonomik program tasarlanmıştır. Ancak üretimdeki düşüş, mali dengesizliklerdeki genişleme ve yapısal reformlardaki yavaş ilerlemenin önüne yeterince geçilememiştir. 1994 yılında Merkez Bankası tarafından IMF desteği ile sıkı para politikası uygulaması başlatılmış ve enflasyonla mücadeleyle dönük bir bütçe kabul edilmiştir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

1997-98 döneminde Rusya'nın başlıca ihraç mallarının fiyatlarındaki düşüş ve Asya krizinin sonucunda yatırımcıların gelişen pazarlara yatırımlarda çekimser kalmaları Rus ekonomisi üzerinde güçlü bir dış şok etkisi yaratmıştır. Söz konusu dışsal şok, hızla artan borçlardan ve mikro düzeyde yapısal değişikliklerin eksikliğinden kaynaklanan ekonomik sorunları daha da şiddetlendirmiştir. Sonuç olarak Ruble'nin devalüasyonu ve iç borçların ödenememesi ile karşı karşıya kalınmıştır. Ağustos 1998'de çok ciddi bir ekonomik kriz başlamıştır. Kriz öncesinde 1 \$: 6,3 Ruble iken, kriz sonrasında 1 \$: 20 Ruble'ye ulaşmıştır. Enflasyon belirgin şekilde yükselmiş, 1998 yılı sonu itibarı ile %85'e ulaşmıştır. 1998 yılında ayarlanabilir sabit kurdan, dalgalı döviz kuru sistemine geçilmiştir. (Kaynak: RUSYA FEDERASYONU'NUN GENEL EKONOMİK DURUMU VE TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ 2016 RAPORU)

Hükümet 2004 yılı başında yüksek petrol fiyatları döneminde artan vergi gelirlerinden tasarruf etmek üzere bir İstikrar Fonu kurmuştur. Şubat 2008'de İstikrar Fonu, Rezerv Fonu ve Ulusal Refah Fonu olarak iki ayrı fona bölünmüştür. Rezerv Fonu, İstikrar Fonu'nun devamı niteliğinde olup, petrol fiyatlarında bir düşüş olması halinde bütçede meydana gelebilecek bir sıkıntı karşısında rezerv sağlamayı hedeflemektedir. Ulusal Refah Fonu, emeklilik fonu açığının kapatılması ve diğer belirli federal projelerin finansmanı için çalıştırılmaktadır. 2010 yılındaki yangınlar sırasında bu fonlardan büyük çaplı harcamalar yapılmıştır. (Kaynak: RUSYA FEDERASYONU'NUN GENEL EKONOMİK DURUMU VE TÜRKİYE İLE EKONOMİK-TİCARİ İLİŞKİLERİ 2016 RAPORU)

2001 yılından bu yana gerçekleştirilen başlıca reformlar şöyledir:

- %13 oranında kişisel gelir vergisi uygulaması,
- Çeşitli sosyal resim ve harçların yerine birleşik, yüksek ölçüde regresif sosyal vergi uygulaması,
- En yüksek kurumlar vergisi oranının %35'ten %24'e düşürülmesi ve aynı zamanda çok sayıdaki yasal boşluğun ortadan kaldırılması,

- Kurumlar vergisi oranının daha sonra, 2009 yılında % 24'ten % 20'ye düşürülmesi,
- Muntazam ticari harcamalarda muafiyet koşullarının iyileştirilmesi,
- Petrol sektörü ve küçük işletmelere kolaylıklar sağlanması,
- Standart KDV oranının %20'den %18'e düşürülmesi. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

2.3. Tarım

Rusya topraklarının %10'una yakın bir bölümü tarıma müsait durumdadır. Mevcut ekili alanlar, çayırliklar, otlaklar ve meyve-sebze bahçeleri ülkenin ancak %27'sini örtebilmektedir.

Rusya, tarıma yönelik teşvik uygulamalarıyla yerli üretimi önemli oranda artırırken, aralarında Türkiye'nin de olduğu ülkelere karşı yaptırım enstrümanını kullanarak gıda ithalatını azaltmaya devam ediyor.

Geçtiğimiz yılın ilk 11 ayına ilişkin rakamlara göre, Türkiye'den alınması halen yasak olan domatesin ithalatı 2015'in aynı dönemine göre yüzde 30,7 oranında azalarak 419 bin tona gerilerken, salatalığın ithalatı ise yüzde 10,7'lik düşüşle 97,4 bin tona geriledi.

Türkiye'den ithalatı yasak ürünler listesinde yer alan diğer gıda ürünlerinden soğanın ithalatı yüzde 41 azalarak 185 bin tona, lahananın ithalatı ise yüzde 49,1 gerilemeyle 90 bin tona düştü. (Kaynak: İrfan DONAT, 11 Nisan 2017 Rusya'nın Tarım Stratejisi)

2.4. Sanayi

Rusya Federasyonu, sanayisi gelişmiş ülkeler arasında yer alır. Başlıca endüstri alanları çelik, makina, makina aletleri, çimento, kâğıt, kimyevi maddeler ve otomobildir. Ülkede sanayinin gelişmesini büyük ölçüde maden kaynakları sağlamıştır. Dünya demir rezervinin yaklaşık %40'ı buradadır. Ayrıca zengin kömür ve potasyumlu tuz yatakları mevcuttur. Ağır sanayi endüstri merkezlerinden ziyade demir ve kömür rezervlerinin bulunduğu bölgelerde gelişmiştir. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra Rusya Federasyonu, ayrılan diğer cumhuriyetler ve bütün dünya devletleriyle ticaret yapmaktadır. Kürk endüstrisi ülkede bir hayli gelişmiştir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya, yakıt çıkarım ve işletme, elektrik üretim ve nakil aşamalarının tümünü bünyesinde barındıran 'Enerji Kompleks'lerine sahiptir. Rusya'da mineral hammaddelerin hemen hemen tümü çıkarılmaktadır. Bunlar arasında petrol, doğal gaz, kömür, demir cevheri, apatit, potasyum tuzu, fosfor, elmas ilk sıralardadır. Ayrıca, Yakutistan'da uranyum yatakları bulunmaktadır. Bunlar Rusya'da şimdiye dek bulunmuş en zengin yataklardır. Ülke rezervinin yarıdan fazlası burada çıkartılmaktadır. Rusya'nın ihraç ettiği ürünlerin başında petrol ve yan ürünleri, gaz, kömür, çelik, alüminyum, nikel ve bakır başta olmak üzere renkli metaller gelmektedir. (Kaynak: Okan Üniversitesi, Rusya Federasyonu Ülke Raporu – 2017)

2.5. Hizmetler

2.5.1. Bankacılık

Rusya Federasyonu'nda bankacılık sektöründe 90'lı yıllarından başından bugüne kadar özelleştirme süreci yaşıyor. Devletin ezici bir üstünlüğü olan Rusya bankacılık sektöründe, Putin'in iktidara gelmesi ile birlikte özellikle de enerji sektöründe damga vuran yeniden devletleştirme sürecinin yayıldığı açıklandı. Yani Rusya'daki bankacılık sektöründe devletin ezici bir ağırlığı bulunuyor ve bugün geçtikçe de artış gösteriyor. (Kaynak: www.bankaciyim.net)

2017'de Rusya bankacılık sistemindeki aktiflerin yüzde 89'unu elinde bulunduran büyük bankaların ağırlıklı ortalama sermaye yeterlilik düzeyi keskin bir düşüş sergiledi. 76 puanlık düşüşle -86'ya inen gösterge kritik bölgede bulunuyor. Düşüşe gerekçe olarak yeniden yapılandırma amacıyla Bankacılık Konsolidasyon Fonu'na devredilen bankaların açıkladığı 1,45 trilyon rublelik zarar gösteriliyor. Söz konusu bankaları kurtarmak için Merkez Bankası 2,62 trilyon ruble harcamıştı. (Kaynak: Türkrus)

TASS ajansından sektör ile ilgili yapılan haberlere göre ise, Rusya'da bugün en büyük beş bankanın tamamı devlet kontrolünde olduğu açıklandı. Aynı zamanda Rusya'da bulunan en büyük 10 banka arasında sadece 3 tane özel banka yer alıyor. Konuyla ilgili açıklamalarda bulunan uzmanlar, geçtiğimiz yıl özel sektörün en büyük 3 bankasının büyük bir kısmının devlet kontrolünde olduğunu söylediler. Aynı zamanda, Merkez Bankası'nın, kısa bir süre önce kurulan Bankacılık Sektörü Konsolidasyon Fonu aracılığı ile bankaların üzerinde yeni bir denetim mekanizmasını kullandığını söylediler.

2018 yılı içerisinde Rusya'nın en büyük ilk 10 bankası içinde yer alanlar ise şu şekilde; Sberbank, Bank VTB, Bank GPB, VTB 24, Rosselhozbank, National Clearing Center, Alfa-Bank ile Bank Otkritiye, Moskovski Kreditniy Bank ve Promsvyazbank. (Kaynak: www.bankaciyim.net)

2.5.2. Turizm

Rusya'nın başkenti Moskova, 2017 yılında 10.5 milyar dolar turizm geliri elde etti. Bu rakama göre Moskova'nın tuizm geliri, Türkiye'nin 2016 yılında elde ettiği toplam turizm gelirinin yarısına yaklaştı.

Moskova her geçen yıl daha fazla turist çekmeye devam ediyor. Rusya başkentini ziyaret eden turist sayısı geçen sene 2016'ya göre yüzde 12 artarak 21 milyon kişinin üzerine çıktı. Moskova geçen sene turistlerden 600 milyar ruble (10,5 milyar dolar) gelir elde etti. (Kaynak: www.turkrus.com)

Bu rakam, 2016 yılı rakamı ölçü alındığında neredeyse Türkiye'nin toplam turizm gelirinin yarısına tekabül ediyor.

Geçen yıl Türkiye'den Rusya'ya 80 bin turist gitti. 2017 yılında Rusya'ya turist olarak 24 milyon 400 bin kişi giriş yaptı. En çok 8.7 milyonla Ukrayna'dan giriş oldu. Rusya'ya Kazakistan'dan 3.5 milyon kişi, Çin'den 1.5 milyon kişi, Finlandiya'dan 1 milyon kişi ve Azerbaycan'dan 876 bin kişi geldi. Türkiye ise bu sıralamada 29. sırada yer aldı. 2017 yılı içerisinde Türkiye'den Rusya'ya 80 bin turist gitti, böylelikle 2016 yılına göre bu gösterge yüzde 103 artış gösterdi. (Kaynak: Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB))

3. DIŞ TİCARET

2000 yılından itibaren Ruble'nin yeniden değerlenmeye başlaması ve petrol ihracat gelirlerindeki artış sayesinde yeniden artmaya başlayan iç talebe bağlı olarak küresel kriz öncesinde ithalatta artış eğilimi gözlenmiştir. İthalat hacmi 2008 yılında %31 artış göstermiştir. Küresel mali kriz nedeni ile iç talepte düşüş olmuş; bu nedenle ülkenin ithalat hacminde 2009 yılında ciddi ölçüde daralmıştır. 2010 yılında krizden çıkış sürecinin başlaması ile birlikte Rusya'nın ihracatında %31, ithalatında ise %37 artış olmuştur. 2013 yılında ülkenin dünyaya ihracatı yalnızca %0,3 artış kaydetmiştir. Aynı dönemde dünyadan ithalat ise %0,5 oranında artmıştır. Düşen petrol fiyatları ve Ruble'nin değer kaybı nedeni ile dış ticaret hacmi 2014 yılında %8 oranında azalmıştır. Ülkenin dünyadan ithalatı %10,3, dünyaya ihracatı %6,7 daralmıştır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

2017 ihracatı 357.083.135 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir geçen yıla göre %25 artış, 2017 yılı ithalatı 226.966.395 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir geçen yıla göre %25 artış, 2017 yılında Türkiye, Rusya'nın ihracatında 5., ithalatında ise 16. Sırada, 2017 yılı verilerine göre Rusya'nın ihracatında ilk 5 ülke, Çin, Hollanda, Almanya, Belarus ve Türkiye'dir. Rusya'nın ithalatında ilk 5 ülke ise, Çin, Almanya, ABD, Belarus ve İtalya'dır. (Kaynak: Trademap)

2017 yılı verilerine göre, Rusya'nın ihracatında ilk sıralarda, ham petrol yağları ve bitümlü minerallerden elde edilen ham yağlar, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak ve benzeri katı yakıtlar, demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller, buğday ve mahlut, işlenmemiş alüminyum yer almaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya'nın ithalatında ise, tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, kara taşıtları için aksam, parçaları, ısı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri ilk sıralarda bulunmaktadır.

3.1. Rusya Federasyonu'nun Dış Ticareti (milyar dolar)

Tablo 3: Rusya Federasyonu'nun Dış Ticareti

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İHRACAT	524,8	527,3	497,8	343,9	357,1	357,1
İTHALAT	316,2	314,9	286,6	182,7	226,9	226,9
DENGE	208,6	212,4	211,2	161,2	130,1	130,1
HACİM	841,0	842,2	784,4	526,6	584,0	584,0

Kaynak: Trademap

3.2. Rusya Federasyonu'nun İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 4: Rusya Federasyonu'nun İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2015	2016	2017	Değişim	Oran
'3004	Terapötik ya da profilaktik kullanım için karıştırılmış veya karıştırılmamış ürünlerden oluşan ilaçlar,	6.796.475	6.948.233	8.395.346	1.447.113	21
'8517	Telefon setleri, hücresel ağlar veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar dahil ; diğer	6.334.982	6.713.843	8.392.501	1.678.658	25
'8708	Traktörler, on ya da daha fazla kişinin taşıyan motorlu taşıtlar için parça ve aksesuarlar, ...	5.377.408	5.716.564	7.939.083	2.222.519	39
'8419	Makine, tesis veya laboratuvar ekipmanı, elektrik ısıtmalı olsun olmasın (fırınlar	2.558.287	6.106.257	6.949.597	843.340	14
'8703	Şahısların taşınması için esas olarak tasarlanmış motorlu araçlar ve diğer motorlu taşıtlar. ...	6.490.241	6.027.371	6.697.483	670.112	11
'8802	Güçlendirilmiş uçak "örneğin, helikopterler ve uçaklar"; uzay aracı, Uydular ve alt yörüngedekiler dahil...	3.170.004	0	6.450.288	6.450.288	-
'8471	Otomatik veri işleme makineleri ve birimleri; manyetik veya optik okuyucular, makineler ...	4.034.034	3.824.134	5.097.097	1.272.963	33
'8704	Malların taşınması için motorlu taşıtlar, Motor ve kabinli şasi	878.861	1.030.648	1.998.792	968.144	94
'8481	Borular, kazan kabukları, tanklar, fiçlar veya benzerleri için musluklar, musluklar, vanalar ve benzeri ...	1.526.632	1.586.001	1.824.974	238.973	15
'9999	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	838.646	6.581.104	1.794.188	-4.786.916	-73
'3002	İnsan kanı; terapötik, profilaktik veya teşhis amaçlı hazırlanan hayvan kanı; antiserumlar ...	1.431.415	1.424.210	1.780.774	356.564	25
'8479	Başka yerde belirtilmemiş veya başka bir yerde bulunmayan bireysel işlevlere sahip makineler ve mekanik cihazlar ...	1.540.864	1.321.879	1.738.828	416.949	32
'9018	Tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik alanlarında kullanılan aletler ve cihazlar.	1.574.664	1.617.383	1.737.900	120.517	7
'8701	Traktörler (8709 pozisyonundaki traktörler hariç)	506.326	693.775	1.715.925	1.022.150	147
'4011	Kauçuktan yeni pnömatik lastikler,	1.297.479	1.300.709	1.703.844	403.135	31
'8413	Bir pompa ile donatılmış olsun olmasın sıvı pompaları (seramik pompalar ve ...	1.303.598	1.273.926	1.690.472	416.546	33
'8421	Santrifüjler, dahil santrifüj kurutucular (izotop ayırma için olanlar hariç); filtrelemek veya ...	1.321.174	1.334.090	1.560.530	226.440	17
'6403	Dış taban kauçuk, plastik, deri veya kompozit deri ile ayakkabı ve ...	1.160.007	1.103.630	1.545.111	441.481	40
'2818	Yapay korundum, kimyasal olarak tanımlanmış olsun olmasın; alüminyum oksit; alüminyum hidroksit	1.487.937	1.326.496	1.535.838	209.342	16
'3004	Terapötik ya da profilaktik kullanım için karıştırılmış veya karıştırılmamış ürünlerden oluşan ilaçlar,	6.796.475	6.948.233	8.395.346	1.447.113	21

Kaynak: Trademap

3.3. Rusya Federasyonu'nun İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 5: Rusya Federasyonu'nun İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2015	2016	2017	Değişim	Oran
'2709	Bitümlü minerallerden elde edilen petrol yağları ve ham petrol	89.576.493	73.676.262	93.306.412	19.630.150	27
'2710	Bitümlü minerallerden elde edilen petrol yağları ve yağları (ham petrol hariç); içeren müstahzarlar ...	67.403.071	45.951.775	58.244.387	12.292.612	27
'9999	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	10.796.863	45.239.262	52.839.420	7.600.158	17
'2701	Kömür; kömürden üretilen briket, ovoid ve benzeri katı yakıtlar	9.480.282	8.907.236	13.529.954	4.622.718	52
'7207	Demir veya alaşımsız çelik yarı mamul ürünler	4.636.662	4.471.352	6.031.006	1.559.654	35
'1001	Buğday ve mezin	3.948.719	4.215.803	5.791.013	1.575.210	37
'7601	İşlenmemiş alüminyum	6.075.663	4.988.146	5.464.417	476.271	10
'2711	Petrol gazı ve diğer gaz halindeki hidrokarbonlar	47.517.699	4.063.907	4.721.002	657.095	16
'7102	Elmaslar, ister işlensin, ister işlenmesi, ama monte edilmedi ya da ayarlanmalı	3.945.269	4.832.512	4.699.957	-132.555	-3
'4407	Ağaç kesilmiş veya rendelenmiş, dilimlenmiş veya soyulmuş, rendelenmiş veya rendelenmemiş, zımparalanmış veya uç eklemeli, ...	3.073.512	3.193.882	3.989.764	795.882	25
'7403	Bakır, rafine ve bakır alaşımları, işlenmemiş (7405 pozisyonundaki bakır alaşımları hariç)	3.084.701	2.403.907	3.646.314	1.242.407	52
'7110	Platin, incl. paladyum, rodyum, iridyum, osmiyum ve rutenyum, işlenmemiş veya yarı mamul ...	980.002	2.398.007	3.278.816	880.809	37
'7208	Düz haddelenmiş demir veya alaşımsız çelik ürünler, genişliği >= 600 mm, sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, ...	2.164.995	2.412.155	3.059.680	647.525	27
'3105	Azotlu gübreleme elemanlarının iki veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler, ...	3.220.568	2.608.408	2.748.212	139.804	5
'7108	Altın, incl. altın kaplamalı platin, işlenmemiş veya yarı mamulden daha fazla işlenmemiş ...	1.506.476	907.597	2.359.125	1.451.528	160
'3102	Mineral veya kimyasal azotlu gübreler (pelet veya benzer formlarda olanlar hariç) veya ...	2.672.191	2.170.911	2.337.423	166.512	8
'3104	Mineral veya kimyasal potasik gübreler (tabletler veya benzer formlarda olanlar hariç veya ...	2.958.123	1.856.111	2.128.500	272.389	15
'0303	Dondurulmuş balıklar (0304 pozisyonundaki balık filetosu ve diğer balık etleri hariç)	1.858.075	1.965.720	2.057.287	91.567	5
'8411	Turbojets, turbopropellers ve diğer gaz türbinleri	1.761.169	1.523.353	1.967.841	444.488	29
'1512	Ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk çekirdeği yağı ve fazlasını fraksiyonları, rafine edilmiş olsun olmasın ...	1.190.669	1.440.140	1.779.295	339.155	24

Kaynak: Trademap

4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET

4.1. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat (milyon dolar)

Tablo 6: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat

ÜLKELER	2015	2016	2017	DEĞİŞİM	ORAN
TOPLAM	182.781.965	182.261.656	228.212.750	45.951.094	25
ÇİN	35.199.264	38.086.982	48.375.746	10.288.764	27
ALMANYA	18.991.576	19.450.963	22.750.279	3.299.316	17
BİRLEŞİK DEVLETLER	11.489.698	11.065.668	12.672.665	1.606.997	15
BELARUS	7.988.799	9.406.285	11.397.537	1.991.252	21
İTALYA	7.933.556	7.845.137	9.863.791	2.018.654	26
FRANSA	5.563.160	8.491.635	9.207.993	716.358	8
JAPONYA	6.818.557	6.679.836	7.764.176	1.084.340	16
KORE	4.532.320	5.113.263	6.938.595	1.825.332	36
UKRAYNA	5.642.801	3.950.745	4.944.047	993.302	25
KAZAKİSTAN	4.275.013	3.612.215	4.737.586	1.125.371	31
POLONYA	3.839.509	3.958.492	4.676.295	717.803	18
BİRLEŞİK KRALLIK	3.700.078	3.432.204	4.042.751	610.547	18
HOLLANDA	2.926.586	3.021.056	3.648.211	627.155	21
TÜRKİYE	4.068.852	2.147.525	3.441.619	1.294.094	60
FİNLANDIYA	2.410.600	2.478.055	3.401.069	923.014	37
VİETNAM	2.055.374	2.465.261	3.329.304	864.043	35
ÇEK CUMHURİYETİ	2.679.134	2.766.511	3.219.235	452.724	16
BREZİLYA	2.928.294	2.523.459	3.200.214	676.755	27
İSPANYA	2.738.263	2.473.706	3.082.753	609.047	25
HİNDİSTAN	2.263.053	2.397.222	2.896.088	498.866	21

Kaynak: Trademap

4.2. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat (milyon dolar)

Tablo 7: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat

ÜLKELER	2015	2016	2017	DEĞİŞİM	ORAN
DÜNYA	343.907.652	285.491.052	359.151.975	73.660.923	26
ÇİN	28.334.955	28.021.250	38.904.372	10.883.122	39
HOLLANDA	40.198.496	29.254.624	35.611.335	6.356.711	22
ALMANYA	15.906.242	21.258.481	25.729.289	4.470.808	21
BELARUS	12.428.310	14.050.697	19.384.579	5.333.882	38
TÜRKİYE	11.703.271	13.698.261	18.206.077	4.507.816	33
İTALYA	16.204.335	11.931.360	13.838.758	1.907.398	16
G. KORE	13.196.117	10.027.147	12.345.324	2.318.177	23
KAZAKİSTAN	10.301.606	9.426.891	12.323.909	2.897.018	31
POLONYA	9.513.336	9.098.660	11.577.653	2.478.993	27
BİRLEŞİK DEVLETLER	8.393.105	9.425.802	10.728.494	1.302.692	14
JAPONYA	14.426.352	9.384.192	10.500.532	1.116.340	12
BİRLEŞİK KRALLIK	4.523.692	6.996.918	8.696.590	1.699.672	24
FİNLANDİYA	6.487.007	6.535.275	8.641.477	2.106.202	32
UKRAYNA	7.163.122	6.280.263	7.942.778	1.662.515	26
BELÇİKA	6.348.195	5.741.057	6.799.486	1.058.429	18
HİNDİSTAN	4.549.941	5.312.787	6.455.535	1.142.748	22
MISIR	3.252.857	3.782.804	6.217.276	2.434.472	64
FRANSA	3.066.523	4.851.303	5.903.652	1.052.349	22
LETONYA	6.699.113	4.844.183	4.802.246	-41.937	-1
CEZAYİR	1.192.404	3.966.281	4.621.195	654.914	17

Kaynak: Trademap

4.3. Rusya Federasyonu'nun Dış Ticaret Politikası

Rusya, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren Gümrük Birliği kurulmuş bulunmaktadır. Birliğe 2014 yılında Ermenistan ve 2015 yılında Kırgızistan da dahil olmuştur. Rusya Federasyonu Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) 1993 yılı haziran ayında başvurmuştur. Ülkenin Örgüte üyeliğine ilişkin belgeler, Örgütün 8. Bakanlar Konferansında, 16 Aralık 2011 tarihinde, İsviçre'nin Cenevre kentinde üye devletlerin bakanları tarafından onaylanmıştır. Söz konusu belgeler, Rusya'nın üyeliğine ilişkin şart ve taviz belgelerini, Rusya'nın ticaret rejimine ilişkin reformları ve DTÖ'ye üyelik çerçevesinde üstlendiği taahhütleri içeren bir pakettir. Rusya Federasyonu, DTÖ'ye katılımının onaylanması sürecinin tamamlandığını 23 Temmuz 2012 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Sekretaryasına resmi olarak bildirmiştir. İç onay sürecini tamamlayan Rusya, 23 Ağustos 2012 tarihinden itibaren DTÖ'nün 156'ncı üyesi olmuştur. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya Federasyonu tarafından ihraç ürünlerimizin ülkeye girişine getirilen bir kolaylık, ülkemizin ithalatta uygulanan ülke preferans sistemine dahil edilmesidir. Sovyet döneminden beri (1974) uygulanan bu sistem, 1992 yılında tekrar düzenlenmiş olup, ülkemiz, gelişmekte olan ülkeler statüsünde mütalaa edilerek, Rusya Federasyonu'na ihraç edilecek Türk mallarının %25 oranında gümrük vergisi indirimi ile ülkeye girmesine imkân sağlanmıştır. (GSP) Ancak Rusya, ithalatta uyguladığı Genel Referanslar Sistemine dahil madde gruplarında bir azaltmaya gitmiştir. Bu uygulama

ile ülkemizin belli başlı ihraç ürünlerinden tekstil, deri eşya, şekerleme mamulleri, makarna, temizlik maddeleri, bisküviler liste dışında kalmıştır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Bavul ticareti, Rusya'nın Türkiye olan ticari ilişkilerinde 1990'lı yıllarda oldukça büyük bir yere sahip olmuştur. Bavul ticareti günümüzde her iki ülkedeki gelişmeler paralelinde önemini yitirmeye başlamıştır. Bu tür ticaretten zarar gören Rusya ticaretin yasal zemine oturtulması amacıyla aldığı tedbirleri daha da sıkılaştırmıştır. Rusya'nın aldığı önlemlerin yanı sıra kargo yoluyla yapılan taşımalarda son zamanlarda taşıma maliyetlerinin çok yükselmesi, gümrüklerde yapılan kontrollerin sıklaştırılması ve mallara el konulması ya da nakliye sırasında kaybolması gibi riskler kargo ticaretinin de yasal ticarete doğru gidişini hızlandırmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya Federasyonu, Kazakistan ve Beyaz Rusya arasında kurulan Avrasya Gümrük Birliği ve üçüncü ülkelere yönelik ortak gümrük tarifesi uygulaması 1 Ocak 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Birliğin kurallarını derleyecek olan Ortak Gümrük Kanunu da 1 Temmuz 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 1 Temmuz 2011 tarihinden itibaren de iç gümrükler iptal edilmiştir. Avrasya Gümrük Birliği'nin temelini Avrasya Ekonomik Topluluğu "**The Euroasian Economic Community (EvrAzEs)**" oluşturmaktadır. Avrasya Gümrük Birliğine 2014 yılında Ermenistan ve 2015 yılında Kırgızistan da katılmıştır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler

4.4.1. Gümrük Vergileri

İthal mallar genel olarak üç çeşit vergiye tabidir:

- Gümrük vergileri
- KDV
- Bazı ürünlere uygulanmakta olan özel tüketim vergileri.

Rusya "Uluslararası Armonize Eşya Tanımı ve Kodlama Sistemi"ni kullanmaktadır. Buna göre ülkeye giriş yapacak mallar, 97 ürün kategorisinden biri içinde değerlendirilmekte olup, gümrük vergileri gümrüklerde bu sınıflandırmaya göre uygulanmaktadır. Gümrük vergileri yüzde olarak ya da birim başına Avro cinsinden veya bu iki yöntemin birleşimi üzerinden uygulanmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya'da birçok mal grubundan gümrük kıymetlerinin tespiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen bazı mallarda belirlenen asgarisi kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilmemekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama Gümrük Teşkilatı içinde sirküler yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise, beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespit her bir gümrük kapısı bağımsız hareket edebilmektedir.

Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ithalatta gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. En Çok Kayrılan Ülke (MFN) statüsündeki ülkelere ithalatta en düşük gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır.

Rusya ile ticaretle yaklaşık 130 ülke MFN statüsünden yararlanmaktadır. Bu ülkeler arasında Rusya ile bir "Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması" bulunan AB ülkeleri de yer almaktadır. Birliğe Mayıs 2004'te katılan yeni üyeler de Anlaşma kapsamına bu tarihten itibaren alınmıştır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergilerine ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür.

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

4.4.2. Katma Değer Vergisi

İthalatta gümrük vergisi dışında uygulanan vergiler Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisidir. Uygulanan Katma Değer Vergisi oranı %18'dir. Ancak, sınırlı temek gıda malları ile çocuklara yönelik gıda ve giysilerde uygulanan oran ise %10'dur. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Özel tüketim vergisi ise lüks tüketim mallarına uygulanmaktadır. Bu vergiye tabi mallar ise alkol, bira, sigara, puro, tütün, petrol, düşük oktanlı otomobil benzini, yüksek oktanlı gaz, dizel yakıt, makine yağları, 90 beygir üzerindeki otomobillerdir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergisi dışındaki vergilere ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

4.4.3. Tarife Dışı Engeller

Rusya Federasyonu'nda uygulanan gümrük vergisi dışındaki tüm vergiler için:

http://www.nalog.ru/eng/taxation_in_russia/

Preferans Sistemi (GPS)

Rusya Federasyonu, Genelleştirilmiş Preferanslar Sistemi çerçevesinde Türkiye'nin de dahil olduğu bazı ülkelere yapılan ithalatta bazı ürünlerin gümrük vergilerinde %25 oranında indirim uygulanmaktadır. Bu indirimden yararlanmak için FORM A menşe belgelerinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

Rusya'nın bir numaralı ticari ortağı olarak yaklaşık yüzde 41'lik pazar payı ile AB öne çıkıyor. İki ekonomi arasındaki ticari ilişkiler düzenli olarak büyürken 2012'de rekor seviyeye ulaştı. (Kaynak: Rusya Federasyonu Ülke Bülteni, DEİK)

AB'nin Rusya'ya ihracatında makine ve ulaştırma ekipmanı, kimyasallar, tıp ve tarım ürünleri ağırlık kazanıyor. AB'nin Rusya'dan ithalatında ise hammadde ve doğalgaz öne çıkıyor. (Kaynak: Dışişleri Bakanlığı)

ABD Enerji Enformasyon İdaresi'ne (EIA) göre Rusya, petrol ithalatının yüzde 84'ünü, doğalgaz ithalatının ise yüzde 76'sını Avrupa ülkelerine yapıyor. Rus petrol ve doğalgazının en büyük ithalatçısı Almanya iken, İngiltere, doğalgaz ihtiyacının yüzde 6'sını Rusya'dan karşılıyor. İngiltere Gelir ve Gümrük İdaresi HM Revenue and Customs'ın 2013 verilerine göre Rusya, ihracatta İngiltere'nin başlıca ticari ortaklarından 14'üncüsü. Rusya, ithalat alanında ise bu listede 16'ıncı sıraya yerleşiyor.

5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı

İngiltere 2011'de 11 milyar doları bulan Rus yatırımlarından epey fayda sağlıyor. 122 milyar doları bulan Rus yatırımıyla liste başında Kıbrıs yer alırken, İngiltere altıncı sıraya yerleşiyor. Kıbrıs'a yatırımların ardında ülkedeki vergi sisteminden yararlanmak isteyen Rus işletmeler yatıyor.

BM'ye göre (UNCTAD) Rusya, 2012'nin en fazla yatırım yapan sekizinci ekonomisi oldu. Liste başını ABD çekerken İngiltere, beşinci sıraya yerleşti. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

İngiltere'nin BP üzerinden Rusya'ya yatırımları mevcut. Şirket, Rusya'nın en büyük petrol üreticisi Rosneft'in yaklaşık yüzde 20 hissesine sahip. Rosneft de karşılığında, Britanya merkezli şirkete kar getiriyor.

Britanyalı şirketler, Rusya ile yeni ticari fırsat arayışına girmeleri yolunda cesaretlendiriliyor. 2012 Aralık ayından bir rapora göre Rusya'da 600'den fazla İngiliz şirket faaliyet gösteriyor. 2014 Ocak ayında İngiltere Ticaret ve Yatırım İdaresi (UKTI) 2014'ün ocak ayında Rus şirketleri İngiltere'ye çekmeye yönelik girişim başlattı. 2014 Mart ayında üst düzey bir yetkilinin elinde görüldüğü resmi bir belgede ise İngiltere'nin "şimdilik ticari yaptırımları ya da Londra'nın finans merkezini Ruslara kapama girişimine destek vermemesi" yolunda ifadeler yer alıyordu. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Rusça kısaltılmış olarak OEZ (Asobaya ekonomiçeskaya zona)– olarak tanımlanan Rusya Serbest bölgeleri, Rusya Federasyonu siyasi sınırları içinde olmakla beraber gümrük bölgesi dışında sayılan, ihracat ,Turizm ve teknoloji odaklı yatırımların artırılması için tasarlanmış özel Federasyon bölgeleridir.

Bu bölgelerde, Rusya da geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin hukuki ve idari düzenlemeler uygulanmamakta veya kısmen uygulanmakta, sınai ve ticari faaliyetler

için daha geniş teşvikler tanınmaktadır. Rusya Federasyonunda 27 adet serbest bölge faaliyet göstermektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya serbest bölgelerini kullanacak şirketler mutlaka bu bölge içerisinde kurulmalı veya şubetemsilcilik açmalıdırlar. Serbest bölgede faaliyet için milli şirket statüsünde olma zorunluluğu yoktur. Rusya Serbest Bölgelerindeki muafiyet oran ve süreleri her serbest bölge için kendisine özgü farklılıklar gösterebilmektedir. (Kaynak: <http://rusyanet.com/rusya-federasyonu-serbest-boelgeleri>)

- Vergi muafiyeti veya sifıra yakın gelir vergisi, döviz kontrol mekanizmasının olmaması, kazançların Rusya dışına serbest transferi.
- Hammadde İthalat vergisinin olmaması veya sifıra yakın, üretilen sonuç ürünün ihracat vergilerinden muaf olması.
- Borsa ve fonlara katılımların yabancılar için sınırlamasız olması.
- Alt yapı giderlerinin çok ucuz olması, ısınma ve bakım giderlerinin devlet tarafından desteklenmesi.
Bina ve arazi fiyatlarının ucuz olması. Depo kiralarının çok düşük tutulması. Devlet katkı payı destek ödemelerinin bulunması.
- Rusya iş kanunlarındaki bazı maddelerin uygulanmaması. Örneğin; asgari ücret zorunluluğu olmaması, resmi maaş ödeme zorunluluğu olmaması, iş sözleşmesi özgürlüğü vs.
- Çevre koruma, iş güvenliği kanunlarındaki katı maddelerin uygulanmaması.
- Serbest bölgelerde hazır iş gücü bulma kolaylıkları.
- Serbest bölgenin yakınında olan komşu ülkelere serbest giriş-çıkış kolaylıkları (gerek ürün gerekse insan anlamında).
- Gümrük işlemlerinin gümrüğe gidilmeden firma sınırları içerisinde yapılabilmesi.

Rusya Federasyonu 27 Serbest Bölgesi;

Toplam 6 Endüstriyel serbest bölge; ALABUGA (Tataristan cumhuriyeti), TALYATTİ, LİPETSK, MOGLİNO (Pyskov bölgesi), TİTANOVAYA DOLİNA (Sverdlovsk bölgesi), LUDİNOVO (Kaluga bölgesi).

Toplam 5 Teknoloji Serbest Bölgesi; DUBNA, ST. PETERSBURG, ZELENOGRAD, TOMSK, İNNOPOLİS (Tataristan cumhuriyeti).

Toplam 7 Turizm serbest bölgesi; ALTAY VADİSİ, BİRÜZOVAYA KATUN, BAYKAL GAVAN, VAROTA BAYKALA, KURŞKAYA KOSA, GRAND YUTSA, OSTROV RUSSKİY.

Toplam 3 lojistik serbest bölgesi; ULYANOVSK, SOVYETSKAYA GAVANA, MURMANSK.

Yukarıda ki listeye ilave olarak tamamen ayrı bir konsept de ve tarım-hayvancılık sektörüne ayrılmış bulunan şu bölgeleri ilave edebiliriz; KALİNİNGRAD BÖLGESİ, KARAÇAEVA-ÇERKESK CUMHURİYETİ, ADIGEİ BÖLGESİ, KABARDİNA-BALKARİ BÖLGESİ, ALANYİ BÖLGESİ, DAĞISTAN CUMHURİYETİ. Son alınan bakanlık kararları ile KIRIM CUMHURİYETİ ve SEVASTOPOL BÖLGESİ de serbest bölgeler kapsamına alınmak için çalışmalara başlanmıştır. (Kaynak: <http://rusyanet.com/rusya-federasyonu-serbest-boelgeleri>)

5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Rus mevzuatına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işleminden sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya Federasyonu'nda tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Yabancı firmalar Rusya Federasyonu'nda şirket kurabilecekleri gibi temsilcilik ofisi de oluşturabilirler. Bu açıdan, yabancı şirketlerin kayıt işlemleri iki başlık altında yapılmaktadır. Bunların birincisi tescil (registration) işlemi, diğeri ise kabul (accreditation) işlemidir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Tescil işlemi yabancı sermayeli firmalara, Rusya Federasyonu'nda kar sağlayıcı işlemler dahil olmak üzere her türlü ticari ve ekonomik içerikli faaliyette bulunma hakkı sağlamaktadır. Buna karşılık akredite firmalar kendi ülkelerindeki ana firmanın temsilcisi olarak ve genellikle kar getirici faaliyette bulunmamak üzere kayıt işlemi yaptırmış olmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Temsilci ofislerin temel fonksiyonu, Rusya dışındaki merkez ofisin ticari ilişkilerini kurmak ve yürütmek, onun adına pazarlama çalışmaları yapmak, gerektiği takdirde kontratlar imzalamaktır. Rusya Federasyonu kanunlarına göre temsilci ofislerin ayrı kanuni şahıs hükmiyeti yoktur. Temsilci ofisleri bizzat ticari aktivitede bulunmaları ve Rusya Federasyonu kaynaklı gelir elde etmeleri halinde ise normal bir şirket gibi vergi yükümlüsü sayılıp vergilendirilirler. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

6. TÜRKİYE İLE TİCARET

6.1. Türkiye – Rusya Federasyonu Dış Ticaret Göstergeleri (milyon dolar)

Tablo 8: Türkiye – Rusya Federasyonu Dış Ticaret Göstergeleri

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2017	2.735.484	19.513.833	22.249.317	-16.778.349
2016	1.732.954	15.162.386	16.895.340	-13.429.432
2015	3.588.657	20.401.756	23.990.413	-16.813.099
2014	5.943.014	25.293.392	31.239.105	-19.347.679

Kaynak: TÜİK

6.2. Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 9: Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2015	2016	2017	Değişim	Oran
0806	Taze veya kuru üzüm	101.001	3.909	122.916	119.007	3.044
0809	Kayısı, vişne, şeftali dahil. nektarin, erik ve çakal eriği, taze	75.062	26.877	108.183	81.306	303
0805	Narenciye, taze veya kurutulmuş	293.457	269.505	331.789	62.284	23
8802	Güçlendirilmiş uçak "örneğin, helikopterler ve uçaklar"; uzay aracı, uydular dahil	0	0	40.914	40.914	-
2710	Bitümlü minerallerden elde edilen petrol yağları ve yağlar (ham petrol hariç); içeren müstahzarlar ...	63.665	15.396	55.686	40.290	262
6403	Kauçuk, plastik, deri veya deri bileşiminden ve yüzülü dış tabanı ile ayakkabı ...	48.259	15.388	46.506	31.118	202
8708	Traktörler, on ya da daha fazla kişinin taşınması için motorlu taşıtlar için parça ve aksesuarlar, ...	124.818	108.191	136.290	28.099	26
8716	Römorklar ve yarı römorklar; diğer araçlar, mekanik olarak değil (demiryolu ve ... hariç)	12.844	7.105	34.997	27.892	393
8544	İzolasyonlu "emaye veya anotlanmış" tel, kablo "koaksiyel kablo dahil" ve diğer izolasyonlu ...	16.187	4.573	26.458	21.885	479
0703	Soğanlar, arpacık soğanı, sarımsak, pırasa ve diğer taze sebzeler, taze veya soğutulmuş	11.946	10	21.796	21.786	217.860
7113	Kıymetli metallerden veya değerli metallerle kaplanmış metalden yapılmış mücevher parçaları	21.428	14.477	34.422	19.945	138
0808	Elma, armut ve ayvalar, taze	18.400	2.536	19.584	17.048	672
6006	Örme veya tığ işi kumaşlar, > 30 cm genişliğinde (çözümlü örme kumaşlar hariç)	102.520	4.114	18.425	14.311	348
4303	Giyim eşyası, giysi aksesuarları ve diğer kürk ürünleri (eldivenler hariç) müstahzarları,	17.665	13.181	26.847	13.666	104
8403	Merkezi olmayan ısıtma kazanları, elektriksiz; bunların parçaları (buhar üreten kazanlar ve ... Hariç	25.217	16.564	29.988	13.424	81
2707	Yağlar ve yüksek sıcaklıkta kömür katranı damıtma diğer ürünler; benzer ürünler ...	14	0	11.929	11.929	-
8702	10 kişi veya daha fazlasının taşınması için motorlu araçlar, sürücü	12.306	6.175	15.652	9.477	153
8414	Hava veya vakum pompaları (gaz bileşik asansörleri ve pnömatik asansörler ve konveyörler hariç); ...	14.635	7.997	16.819	8.822	110
9999	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	32.793	20.408	29.172	8.764	43
6204	Kadın veya kız çocuk takımları, topluluklar, ceketler, blazerler, elbiseler, etekler, bölünmüş etekler, pantolonlar, ...	23.587	18.189	26.860	8.671	48

Kaynak: Trademap

6.3. Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 10: Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2015	2016	2017	Değişim	Oran
9999	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	9.267.695	5.202.499	6.578.120	1.375.621	26
2710	Bitümlü minerallerden elde edilen petrol yağları ve yağları (ham petrol hariç); içeren müstahzarlar ...	2.466.688	2.170.125	3.288.879	1.118.754	52
2701	Kömür; kömürden üretilen briket, ovolit ve benzeri katı yakıtlar	1.134.014	1.004.679	1.480.441	475.762	47
7208	Düz haddelenmiş demir veya alaşımsız çelik ürünler, genişliği > = 600 mm, sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, ...	619.680	563.689	1.027.950	464.261	82
7207	Demir veya alaşımsız çelik yarı mamul ürünler	582.349	562.627	760.686	198.059	35
7204	Demir atıkları ve hurdaları; demir veya çelik hurda külçelerini yeniden eritmek (cüruf, ölçek ve ... hariç)	650.851	562.214	684.116	121.902	22
1001	Buğday ve mezelin	693.000	490.573	582.381	91.808	19
7601	İşlenmemiş alüminyum	854.588	617.787	548.323	-69.464	-11
7403	Bakır, rafine ve bakır alaşımları, işlenmemiş (7405 pozisyonundaki bakır alaşımları hariç)	133.197	432.513	540.037	107.524	25
1512	Ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk çekirdeği yağı ve bunların fraksiyonları, rafine edilmiş olsun olmasın ...	795.625	725.972	398.045	-327.927	-45
7201	Pik bloklar ya da diğer birincil formda pik demir ve manganezli,	169.712	97.456	243.765	146.309	150
7209	Düz haddelenmiş demir veya alaşımsız çelik ürünler, > 600 mm genişliğinde, soğuk haddelenmiş "soğuk indirgenmiş", ...	145.775	146.489	222.139	75.650	52
1005	Darı veya mısır	164.388	76.150	171.376	95.226	125
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri, dahil. kavrulmuş demir piritler	133.507	143.384	163.070	19.686	14
2302	Eleklerden elde edilen bellet formunda olsun olmasın, kepek ve diğer tortular, ...	117.338	126.606	152.122	25.516	20
2711	Petrol gazı ve diğer gaz halindeki hidrokarbonlar	370.391	229.670	133.937	-95.733	-42
4412	Kontrplak, kaplamalı panel ve benzer lamine ahşap (sıkıştırılmış ahşap, ...)	141.373	146.536	117.782	-28.754	-20
1206	Ayçiçeği tohumları, kırık olsun ya da olmasın	12.440	32.903	112.915	80.012	243
2814	Amonyak, susuz veya sulu çözelti içinde	127.959	88.532	111.293	22.761	26
7203	Demir cevheri ve diğer süngersi demir ürünlerin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demir ...	96.165	48.444	106.950	58.506	121

Kaynak: Trademap

6.4. Çerkezköy'den Rusya Federasyonu'na İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler

Tablo 11: Çerkezköy'den Rusya Federasyonu'na İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	ÇERKEZKÖY'DEKİ FİRMA SAYISI
84	Makine, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar ve Parçaları	70
73	Demir veya çelikten eşya	5
87	Demiryolu veya tramvay taşıtları dışındaki taşıtlar ve bunların parça, aksesuarları	20
39	Plastik maddeler ve bunların parçaları	54
30	Eczacılıkla ilgili ürünler	11
94	Mobilya; Yataklar, şilteler, şilte takımları, minderler ve benzeri dolaplar	15
38	Muhtelif kimyasal ürünler	38
40	Kauçuk ve bunların parçaları	15
48	Kâğıt ve mukavvalar; Kâğıt hamuru, kâğıt veya mukavvadan eşya	14
33	Uçucu yağlar ve resinoidler; Parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	14
17	Şekerler ve şekerleme	18
44	Ağaç ve ahşap ürünler; Odun kömürü	26
19	Tahılların, unların, nişastaların veya sütlerin müstahzarları; Pastacılık ürünleri	68
64	Ayakkabı, pantolon ve benzeri şeyler; Bu gibi eşyaların parçaları	38
85	İzole edilmiş "emaye veya anodize edilmiş" tel dahil, "koaksiyel kablo dahil" kablo ve diğer yalıtılmışlar. . .	18
83	Çeşitli metal maddeler	39
68	Taş, sıva, çimento, asbest, mika veya benzeri maddeler	140
85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların parçaları; Ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon. . .	39

6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller

Tablo 12: İkili Anlaşma ve Protokoller

ANLAŞMA	İMZA TARİHİ
Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması	08.10.1937
Ticari ve Ekonomik İşbirliğine Dair Anlaşma	25.02.1991
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin Anlaşma	15.12.1997
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	01.01.2000
Ticari, Ekonomik, Sınai, Bilimsel-Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesi Hakkında Uzun Vadeli Program	15.12.1997
Türkiye-Rusya Federasyonu Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon Protokolleri	01.12.2014
Türkiye-Rusya Federasyonu Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon 14. Dönem Toplantısı Protokolü	12.10.2016
Türkiye-Rusya Federasyonu Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon 15. Dönem Toplantısı Protokolü	21.10.2017

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar

6.6.1. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Söz konusu haklar, Rusya Federasyonu'nda 23 Ekim 1992 tarih ve 3520-1 sayılı "Ticari Markalar, Hizmet Markaları ve Malın Üretildiği Yerlerin İsimleri" başlıklı kanun ile güvence altına alınmıştır.

Rusya Federasyonu'nda ticari marka hakkının yasalarla korunması, devlet tescil belgesi gereği işbu kanunun tespit ettiği düzen veya Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına göre verilmektedir. Ticari marka tüzel kişinin veya girişimcilik yapan gerçek kişinin adına tescil edilmektedir. Tescil edilmiş ticari marka için ticari marka şahadetnamesi verilmektedir. Söz konusu şahadetname, ticari markanın üstünlüğünü ve şahadetnamenin içinde belirtilen ürünler konusunda sahibinin ticari marka tekel hakkını sağlamaktadır.

Ticari marka sahibi, söz konusu ticari marka kullanma ve üçüncü kişilerin bunu kullanmasını yasaklama tekel hakkına sahiptir. Hiçbir kimse Rusya Federasyonu'nda korunan ticari markayı sahibinin iznini almadan kullanamamaktadır.

Ticari markanın veya söz konusu markayla işaret edilen ürünün veya söz konusu markaya karışacak kadar benzer olan herhangi bir başka markanın benzeri mallar konusunda imal edilmesi, kullanılması, satışa sunulması, satılması vb. veya bu amaçla muhafaza edilmesi, ticari marka sahibinin hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir.

Ticari marka tescili 10 yıl geçerli olup, talep üzerine her on yıl için uzatılabilir. Rusya Federasyonu'nda satılacak ithal ürünlerin markasının başkası adına kayıtlı olup olmadığı araştırılmalıdır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

6.6.2. Dağıtım ve Satış Kanalları

Son birkaç yılda ülkedeki dağıtım kanalları özellikle Moskova, St. Petersburg gibi büyük kentlerde düzenli bir yapıya kavuşmuştur. Dağıtım kanallarındaki bu yapılanma büyük kentlerin çevresine de yayılmaya başlamıştır. Son yıllarda özellikle Moskova'da, tüketim malları piyasasında büyük miktarlarda alım yapabilecek ve daha uzun vadeli taahhütlerde bulunabilecek büyük ölçekli perakende mağazaları açılmıştır. Kent merkezinde yer alan halka üzerinde büyük alışveriş merkezleri açılmış ve Moskova perakende sektörü giderek Avrupa ülkelerine benzer bir yapıya kavuşmuştur. Alışveriş merkezleri ve büyük mağazalar St. Petersburg, Moskova ve diğer kentlerde giderek yayılmaktadır.

Giderek artan bu profesyonel dağıtım yapısından yararlanılarak pazara ürün sunmak büyük ölçüde kolaylaşmaktadır. Ancak bu kanalların bölgesel kapsamı sınırlı düzeyde olabilmekte ve bu nedenle bazı bölgelere dağıtımda hala sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu bölgelerde firmaların değişken bir dağıtım stratejisi izlemesi, yoğun pazarlama faaliyetleri yürütmeleri uygun olacaktır.

Ülkede çok sayıda batı tarzı mağazanın açılmasına rağmen hala dağıtım ve perakendeciliğin önemli bir kısmı büfeler ve açık pazarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Pazar'da başarılı olan işletmeler dağıtım kanallarında çeşitli seçeneklerin bir karmasını oluşturarak hareket etmektedir.

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların değerlendirilmesi için firmalar tarafından pazarın yerinde araştırılmasında yarar görülmektedir.

St. Petersburg, Rusya'nın Avrupa bölgesine (Uralların batısı) yönelik tüketim ve sanayi mallarının ana giriş limanıdır. Vladivostok ise Rusya'nın Uzakdoğu'su için ana giriş limanıdır. Çok geniş topraklara yayılan Rusya'da genel olarak taşımacılık altyapısı yeterince gelişmemiş olup, yeni yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Ülke içi yük taşımacılığının büyük çoğunluğu demiryolları ile yapılmaktadır. Karayolları ağının genişletilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

6.6.3. Perakendecilik

Rusya'da perakende satışlar 2014 yılı itibarı ile bir önceki yıla kıyasla %11,3 oranında daralarak 614 milyar dolara (23,6 trilyon ruble) ulaşmıştır. Perakende satışlar artan siyasi belirsizlik, uluslararası yaptırımlar ve düşen reel ücretler nedeni ile düşüş kaydetmiştir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya'nın Ağustos 2014'ten itibaren uygulamaya başladığı batı menşeli gıda ürünlerine yönelik ithalat yasağı, rublenin değer kaybı ile bir araya gelince enflasyon yükselmiş ve ithal ürünlerin tüketimi azalmıştır. Yüksek siyasi riskler 2015 yılında tüketici güvenini olumsuz etkileyecektir. Ülke ekonomisinin durgunluk sürecine girmesi, tüketim harcamalarının azalması ve beraberinde yüksek enflasyon, işgücü piyasasının kötülemesi, banka kredilerinde kesintiler nedeni ile perakende piyasasının küçülmesi beklenmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

2015 yılında perakende satışların değer bazında %37,2 azalması beklenmektedir. Hane halkı talebi ve perakende satışlarda 2016 yılından itibaren bir düzelme olacağı değerlendirilmektedir. 2016-2019

yılları arasında perakende satışlarda ortalama %3,5 büyüme beklenmektedir. Bu oran 2008-2009 krizi öncesi büyüme oranlarının oldukça gerisindedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Sektörün kısa vadeli görünümünün zayıf olmasına karşın Rusya dünyadaki en büyük perakende pazarlarından biri olarak kalacaktır. Perakende satışların 2014 yılı seviyesini 2018 yılı itibarı ile aşması beklenmektedir. Satışların 2019 yılında 710 milyar dolara tırmanması öngörülmektedir. Perakende satışların hane halkı tüketim içindeki payının %70 olacağı ve bunun da yaklaşık yarısının gıda ürünlerinden oluşmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Rusya perakende sektöründe rekabet, büyük perakende zincirlerinin ülkenin belli başlı büyük kentlerine ve bölgelerine nüfuz etmelerinin bir sonucu olarak büyük ölçüde artmıştır.

Rusya'da perakendecilik faaliyetleri refah düzeyi ve altyapı faktörlerine bağlı olarak büyük kentlerde yoğunlaşmıştır. Ancak büyük kentlerdeki yoğun rekabet ve yüksek kiraların kar marjlarını giderek kısıtlaması ile birlikte perakende kuruluşlarının orta vadede daha küçük kent ve bölgelerdeki faaliyetlerini artırma arayışına gitmesi beklenmektedir. Bu bölgelerdeki tüketicilerin hükümetin adil gelir dağılımına yönelik olarak aldığı önlemler neticesinde harcanabilir gelir seviyelerinde artış olması beklenmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

6.6.4. Taşıma ve Ulaştırımda Yaşanan Sorunlar

Türk Hava Yolları İstanbul-Moskova arasında günde 3 defa olmak üzere her gün tarifeli uçuşlar düzenlemektedir. Rus hava yolu şirketi Aeroflot'un da her gün İstanbul'a uçuşları vardır.

Kent içi ulaşımda, özellikle Moskova'da iş görüşmelerine saatinde ulaşmak için metronun tercih edilmesinde yarar bulunmaktadır. Moskova'da trafik yoğunluğu önemli bir sorundur. Kısa mesafeler için trafikte uzun saatler seyredebilmektedir. İş görüşmeleri için adres verilirken genellikle en yakın metro istasyonu da belirtilmektedir. Metro istasyonları Kiril alfabesi ile yazılmaktadır. Bu nedenle hem Latin hem de Kiril alfabeleri ile hazırlanmış bir metro haritası temin edilmesi yararlı olacaktır. Rusya ile ülkemiz arasında karayolu taşımacılığı sırasında yaşanan sıkıntılar aşılmış bulunmaktadır.

Türkiye'den Rusya'ya karayolu taşımacılığı Ukrayna ve Beyaz Rusya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ayrıca malların Novorossisk limanına kadar gemi ile, buradan karayolu ile taşınması da sıklıkla tercih edilen bir taşıma şeklidir.

Ürünlerin karayolu ile Rusya'ya ulaşması 7-8 gün sürmekte, ürünler gümrüklerde yaklaşık 2 gün beklemekte ve sonuç olarak alıcıya yaklaşık 10 günde ulaştırılmaktadır.

Taşımacılık maliyetleri tercih edilen taşıma türüne, döneme, taşınan malın cinsine ve miktarına göre değişmektedir. Bununla birlikte, TIR ile yapılan taşımalarda maliyet, TIR başına 6 000-7 000 \$ arasında değişmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları

Rusya Federasyonu'nun ithalatında tüketim mallarının ağırlığı devam ettiği sürece ülkemiz menşeli tüketim mallarına bu pazarda ihtiyaç duyulması beklenilmektedir. Ülkemiz menşeli ürünler Rusya

pazarında fiyat ve kalite olarak rakiplerine göre avantajlı konumda bulunmaktadır. Ülkemizin coğrafi konumu da diğer ülkelerle rekabet açısından, ülkemizi avantajlı duruma getirmektedir. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Moskova, St. Petersburg gibi büyük kentlerde artan harcanabilir gelir ve bölgelerin önemli kentlerindeki büyüme tüketim malları ihracatı bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle otomotiv ve otomotiv yan sanayi, bilgisayar donanım ve yazılımları, kozmetik ve kişisel bakım ürünleri, inşaat malzemeleri, ev tekstili, iş ve maden makineleri, tıbbi malzeme ve ekipmanlar, ilaç, tekstil ve hazır giyim, deri ve kürklü giyim, ayakkabı, yaş meyve-sebze, gıda sanayi ürünleri gibi sektörlerde potansiyel bulunmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)